

KIK AZOK A JUGOSZLÁVOK?

IRTA: BACSKAI

Megirtam annakidején a Kanadai Magyar Ujságban, hogy az ottawai Statisztikai Hivatal, illetőleg a Kereskedelemügyi Minisztérium szerkesztésében, „Sixty years of Canadian progress” címen a gyémántjubiläum alkalmából többszáz ezer példányban megjelent és ingyen osztogatott 160 oldalas könyvecske az immár százéves fonyi kanadai magyarságról egyáltalán nem vesz tudomást, illetőleg azt a statisztikai szempontból is megbocsátatlanul tévedést követte el, hogy egy másik bevándorolt népfaj 100,064 lélekszámának kétszer egymásután való felemlítésével s így a kanadai magyarság létezésének agyonhallgatásával tárgyalja Kanada nemzetiségeit.

„Hol vagytok magyarok” című cikkemben kiemeltem ennek a „véletlen” sajtóhibának önértékét oly mélyen sujtó lényegét, nemkülönben az angol iskolákban fölcseperedő kanadai magyar nemzedék lelkérelhető végzetes következményeit. Az ilyen tévedéseknek megvan ezenkívül még az a sajnálatos tulajdonságuk is, hogy hihetetlen gyorsan, megcáfolhatatlan tényként terjednek el a közvéleményben, a való igazságnak megfelelő helyreállításuk viszont rendszerint sohasem lát napvilágot.

Kétségteljesen hasonló tévedésnek tudhatók csak be a Bevándorlásiügyi Minisztériumnak az elmúlt tíz hónapra kiadott jelentésében a Jugoszláv bevándorlók nemzetiségét kimutató adatai is. Szól az idevonatkozó rész ugyanis a következőképpen: „Immigration up to the end of January for the ten months of the fiscal year 1927—28 totalled amongst others 2305 from Yugo-Slavia, including 1238 Yugo-Slavians, 697 Croatians, 366 Serbians and 4 Hercegovinians.”

Mint az elszámtolt Délmagyarország rajongó szülőtte, ki alaposan ismeri az újdonsült Jugoszlávia néprajzi viszonyait, talán joggal kérdezhetem, hogy kik is azok a fentemlített Jugoszlávok — hiszen jugo-szláv, magyarul délszlávot jelent s így a 697 horvát, 366 szerb és 4 hercegovinai bevándorlón kívül az a 1238 „Jugoszláv” semmi más nem lehet, mint kiülőzött magyar vagy sváb s miután a balkáni invázió a földrajzlástól a pravoszláv szellemben a kisebbségekre erőszakolt elnyomó iskolatervéig minden rendelkezésével, nemcsak magyar és sváb, de — amint azt a Vojvodában élő szerb és sokac ismerőseimtől kapott levelek is bizonyítják — még a szláv elemekkel is visszasíratja a nemzetiségek jogait oly féltve őrző régi magyar uralmat: semmi kétségünk sem lehet aziránt, hogy Délmagyarországból a kanadai kikötőbe érkező honfitársaink nyitlan meg fogják mondani a nemzetiségüket, — ha egyáltalán megkérdezik őket. És le lehetne tartom, hogy akadjan egy magyar vagy sváb, aki jugoszlávnak vallja magát, nemcsak az áldatlan jugoszláv viszo nyok folytán, hanem egyszerűen már csak azért is, mert ilyen népfaj: Jugoszláv nincs is a földkerekségen.

De igenis több, mint egymillió, azelőtt jómódu és szabad magyar és sváb szenved ezen nemlétező népfaj brutális elnyomása alatt a népek önrendelkezési jogának, a wilsoni „selfdetermination” elvének jóvoltából. Talán nem lesz érdektelen felvilágosítanom, hogy a „béke” érdekében több, mint ötszöröse felújult Szerbia — bocsánat, Jugoszlávia alig 87%-nyi alfabetizálással, illetve 13% „intelligenciájával” kormányozza a 80 százalékosan irni és olvasni tudó honfitársainkat, akik ki tudja, kiknek a jóvoltából kerültek Jugoszlávként a kanadai hivatalos bevándorlási statisztikába?

A kanadai magyarságnak a jubileumi kimutatásból való „kifejtése”, ugyancsak az újkandás délmagyarországiak Jugoszlávként való átmázolása bizony nagyon is elszomorító tü-

net s míg a magyar vezetőemberek azon fáradoznak, hogy minden magyarérzésű bevándorló nemcsak papíron, hanem a kanadai étellel való küzködésében is az őt méltán megillető helyre jusson, a kanadai magyarságnak ez ismét egy újabb intőjele arra, hogy minden alkalmat meg kell ragadnia a nagy magyar összetartozás nemcsak papíron, de lélekben és tettekben való demonstrálására, mert csak ez az egy mód maradt meg annak bizonyítására, hogy a nagy Dominionhoz igenis méltó, bármely más művelt népfajjal egyenrangú és ugyanolyan elbánást élvező kanadai nemzetiség vagyunk — Jugoszlávok, csehek vagy oláhok sohasem voltunk, nem is leszünk és mindig magyarok maradunk!

MEGKEZDŐDÖTT A VETÉS MANITOBÁBAN

CRISTAL CITY apr. 17

E. H. Worden, környékbeli farmer a héten megkezdte a vetést, ő volt az első vállalkozó e tartomány területén. Ha az idő kedvező lesz továbbra is, Worden nyugodtan továbbfolytatja a tavaszi munkáit.

Ugyanakkor, amidőn a Nyugat egyes helyein hűvös, de kedvező időjárás uralkodik, Ontario legtöbb pontjáról havazásokat jelentenek, míg Drumheller (Alta.) és a Red Deer völgy környékéről havas eső híre hozták.

Mr. ALBERT A. GARDINER

Ha ezt az egyszerű angol nevet olvassuk, mi saskatchewanai magyarok, önkéntelenül is a miniszterelnökünkre gondolunk, akinek nevében csak a két első betű változik, J. G. a két A. helyett. A mi miniszterelnökünk, vagy ahogy mi hívjuk őt, a „Premier”, nem egyszer megmutatta már, hogy barátja minden bevándorlónak s így nekünk is, s mindannyian boldogok vagyunk, ha őt láthatjuk s ha alkalmunk van vele beszélgetnünk. Most a sors adott nekünk egy másik Gardinert is, aki, ha nem is miniszter, de a kanadai nemzeti vasutak egyik igazgatója, s aki a közelmúltban báró Perényi Zsigmond kíséretéhez tartozott az ő nyugatkanadai körútján.

Mr. Gardiner, Perényi báróval végigjárta Magyar Kanadát s — mint ő mondotta — ez volt az első útja nyugaton s ez volt az első alkalom, hogy magyarokkal találkozott s megismerkedett a népünkkel, megismerte annak kitűnő tulajdonságait, megismerte szerkesztő kultúráját, multját, szenvedését, fájdamát, majd reményeit és pedig jogos reményeit, régi határainak visszaállításában.

Amerre járt, akivel beszélt, amit látott, az neki mind ujság volt, s nem győzött csodálkozni azon a munkán,

amit az elmúlt három évtized alatt a magyarság ebben az országban végzett. Minél többet látott, minél több emberrel beszélt, minél tovább volt közöttünk, annál nagyobb tisztelője s becsülete lett fajunknak, szívósságunknak, nemzeti erőnyelünknek, hazaszeretetünknek, s majd, amikor elértünk Stockholmba s ott résztvettünk egy husvéti istentiszteleten, mikor körül vette őt egy több száz főből álló ünneplő közönség, amikor belekerült az igazi magyar légkörbe, akkor már nem tudta tovább magában rejtetni azokat a lelki érzelmeket, amelyeket már napok óta lassan-lassan gyűjtött, s amikor Dr. Sántha főtisztelendő kérésére szólásra emelkedett, olyan gyönyörű beszédet hallottunk tőle, ami dicséretre vált volna akármelyik hivatásos nagy szónokainknak is. Beszédje alatt sürűn szakította félbe a közönség tap- sa és éljenzése, s majd amikor befejezte azt, olyan tapsot kapott, amelyet keveset hallott még a stockholmi műkedvelő Hall. Szeretném egész beszédét itt közölni, de sajnos, abból csak néhány nagyon kedves, meleg, őszinte részre emlékszem szöszszerint vissza, s csak ezt tudom leírni:

Azzal kezdte beszédét, hogy neki életében két, nagy szerelme volt. Az egyik szerelme, felesége és kedves gyermeke, s ez a szerelme husz évvel ezelőtt kezdődött s tart változatlanul, a másik csak nem régebben kezdett, egész pontosan akkor, amikor báró Perényi Zsigmonddal megismerkedett s szerencséje volt Nyugatra vele beutazni, a vele, s a magyarsággal történt érintkezése, ennek a nemzetnek megismerése, tette őt ennek a nemzetnek szerelmessé s ez a szerelme is változatlanul fenn fog állani élete végéig. Másik, nagyon kedves részlete volt beszédjének, amikor arról emlékezett meg, hogyan is képzelte el ő a mi háromszínű zászlónk színeit, a pirosat, a fehér és a zöld színnek, mely jelentőséget tulajdonít ő a jelneftetésnek a vért, azt a vért, amelyet annyiszor ontott a magyar hazájáért s fog ontani ezután is, ha arra szükség lesz, ha a haza követeli, a fehér jelenti a magyarságnak tisztá lelkét, nagy vallásos érzését, őszinteségét, becsületét, amely erőnyelű a magyarságnak rövid körútján sikerült meggyőződnie, de különösen látta ezeket a pékevári és a stockholmi templomokban, s végül a zöld szín, jelentené talán a zöld mezőket, amelyeket úgy szeret a magyar, s amelyeknek olyan alapos ismerője. Beszédje végén kijelentette, hogy igaz, szinte barátunkká lett, s ezután ott, ahol lehet s ahol csak tud, segíteni fog nekünk, szegény magyaroknak, mert ez a nemzet, s ennek a nemzetnek fia megérdemlik, hogy mindenki felkarolja őket s igazságuk kivívásában segítségükre legyen, de maradjunk meg azoknak, akiknek ő megismert, legünnel vallásosak, tisztelői új hazánk törvényeinek s szeressük azt a régi hazát is, ahol születtünk.

Beszédét Dr. Sántha főtisztelendő köszönte meg s tolmácsolta magyar nyelven is a hallgatóságának s felhívására a jelen voltak újra őszinte tapsokkal köszönték meg beszédjét, s elsőnél Perényi báró sietett gratulálni s megköszönni külön is kedves s igazán szívósságot fejezt ki feljebb.

Ez történt Stockholmban husvét vasárnapján, de ezzel nem záródott le Mr. Gardiner munkássága velünk, magyarokkal. Járt Lestockon, Punnichyon Kiplingen, Békeváron, Saskatoonban, Regina, Melville, majd Otthonban s Winnipegben s az, amit ezeken a helyeken látott, tapasztalt, hallott, nem marad csak majd szép emlék az életében, de hozzájárult ehhez az a három hét, amit együtt töltött báró Perényivel, hazánknak ezzel a kitűnő, értékes emberrel s a vele folytatott beszélgetéssel, a tőle nyert felvilágosítások egészítették ki teljessé az ismeretét rólunk, a látottakkal.

Mr. Gardinerben igaz barátot szerettünk a vele is szaporított azoknak a száma, akik itt, az idegenben megértették a mi nagy keserűségünket, s akik tudnak velünk érezni, s akik segítségünkre tudnak lenni abban a munkában, amely most mindannyiunknak a legszentebb kötelessége. Ő nem mondotta, de én biztos vagyok benne, hogy Mr. Gardiner nem fog egyetlen egy alkalmat sem elmulasztani, hogy hírdesse a mi igazságunkat, s abban az állásban, abban a munkakörben, amit a Nemzeti Vasutaknál betölt, erre lesz is alkalm. Szeretlénk zártuk szívünkbe s boldogan gondolunk arra s néhány napra, amit vele tölthetünk s mindazok a magyar testvéreim, akik beszélhettek, akik egyszer kezet szorítottak vele emlékezni fognak rá so káig, nagyon sokáig.

Ha sok ilyen Gardinert tudunk találni, ha minél több ilyen nemesen gondolkodó idegennel tudjuk megérinteni sorsunkat, ha igyekeznünk magunknak ilyen barátokat szerejni, a főleg, ha megmaradunk továbbra is az idegenben is igaz magyarnak, akkor igazságunk mielőbb kiderül s a külföldiek figyelmét lassan rá tudjuk fordítani arra az igazságtalanságra, amit most ellenségeink olyan nagy igyekezettel takargatnak.

Erre való a Rothermere bizottságok, s ne mulassuk el soha az alkalmat, barátokat szerejni itt az idegenben s olyan barátot, aki — megértve bennünket — velünk együtt ügyünknek harcosává szegődik.

Őnt pedig, Mr. Gardiner, kérjük, hogy most, amikor ismer bennünket, amikor tudja, mit jelent nekünk Trianon, legyen nekünk továbbra is a pártfogónk s támogassa igazságos ügyünket ott és akkor, amikor arra időt és alkalmat talál. A Mindenható meg fogja áldani őnt ezért a munkájáért s a százezrek foglalják majd ismeretlenül nevének méltóságát imájukba odaát is, gény Hazánkban.

Dr. J. I.

SIEBENBÜRGEN

Ahol ma másfélmillió tösgyökér, mi több székyel eredetű honfitársunk vivja élethalálharcot az oláhok cigánykultúrája ellen; a XII.-ik század óta alázatos kereskedőkként és ügyes iparosokként beszürgött százok a magyar kard és vendégszeretet védelmében több, mint félmilliónyi vagyonos városi céh-néppé cseperedtek. Hogy az oly sok lelkes hazafit kitermelő felvidéki szászokkal ellentétben az erdélyi németajkuak, nem hogy nem viszonzták a magyar nép vendégbarátságát, hanem rút hátlátsággal a történelem minden sorsdöntő órájában a Haza árulóihoz szegődtek — ez most nem tartozik ide.

De igenis idetartozik Map Kellernek a Saskatchewan Wheat Pool hivatalos lapjának „Open Forum” mellékletében „German after the war” címen megjelent levele, melyben megdöbbenő badarsággal és meglepő földrajzi tájékoztatással tárgyalja Középeurópa mai zűrzavarát.

Ha a hosszú okfejtésnek a legcsekélyebb „kisántant-szagát” éreznék, szóra sem volna érdemes az egész — de miután a levélíró német származású kanadai: illő, hogy végre véget vessünk annak a szomorú állapotnak, miszerint a mi sorsunkat rokonszenvező nemzet fiait is, nemcsak kritika nélkül átvegyék, hanem meg terjeszték a mi népünk ellen esküdtött nációk gonoszul kieszelt propagandáját.

A cikkirő elsősorban is felpanaszolja a német nemzet megaláztatását és gazdasági tönkretételét, melyből, nemcsak azt a szomorú tényt állapítjuk meg, hogy a mi Hazánk földarabolása és kifosztása aránytalanul súlyosabb, kegyetlenebb és sohasem meg bocsátható büne a békeapostoloknak, — hanem az is elkeseredett szívvel látjuk, hogy a legtöbb kanadai ujság mely évek óta nem lévén hajlandó átvenni a mi ügyünkkel rokonszenvező angol sajtó Magyarországra vonatkozó híreit...

— A nap is a miénk, az eső is, a fülemüle dala is alkonyatkor a batulalmafa tetején. És este a csillagos ég a tetűtál s a legények, lányok gyönyörű énekével, kik a munkából jönnek. Minek nekünk a föld, mikor o-

A FÖLD

IRTA: KISS MENYHÉRT

A községháza udvarán idegen hullámzó tömeg. Középen, a fenyvespartok árnyékában asztal mellett ültek a bírósági emberek és a választmány, mely arról döntött, hogy ki marad benne s kit hagynak ki a listából. Akit kihagytak a listából, az nem kapott az uradalmi földből. A bíró most Sárgyúró Pétert szólította az asztal elé.

A tömegből kivált egy zömök, napbarátnította negyven év körüli férfi. Mankón segítette magát előre, mert a féllábát tőből elvitte a granát s az a vasláb, a mit ádta, mindig rossz, felsőbb a testét.

— Maga a Sárgyúró Péter? — kérdi a bíró.

— Igenis.

— Hát maga nem kap földet, mert vadházasságban él.

Az embernek pirosság öntötte el arcát, mintha hirtelen vörösfényű lámpával rávilágítottak volna.

— Állt szótlanul, majd elfordult, hogy elinduljon a tömeg felé. Két lépés után újból visszatért az asztal elé.

— Bíró ur, mikor elvitte az oroszok ellen, ahol ott hagytam a jobb lábamat, akkor nem mondták, hogy nem kellek, mert vadházas vagyok.

— Sajnálom fiam, itt a törvény hatodik paragrafusa. En nem tehetek a törvény ellen.

— Észel Sárgyúró Péter földügye befejeztett. Hazamenet be-

nézett a libanyakról elnevezett vendéglőbe. Ott kért egy pohár bort s közben elmondta, hogy ő már kiesett a földből. A libanyak gazdája azt tanácsolta, hogy vegye el az özvegyet a törvények szerint.

— Elvenném, de az ő ura is odaveszett. De úgy kezelik, mint eltűntet. A holtját nyilvánítási eljárás pénzbe és időbe kerül. Pénz nincs, de egy év múlva elvehetném a Marikát, akkor jelentkezhetném a földért, de hol lesz akkor ez a bíróság? Egy évbe telik a holtanyilvánítás...

Azzal el is köszönt. A falu legszelén volt a kis árendás ház, ahol meghúzódtak. Sohasé történt vele, köszönés nélkül lépett be az ajtón.

Az asszony szemrehányón szólt rá:

— Vasvillát nyelt tán, hogy szava sínes hozzánk.

— Ót gyerek játszott a kis szobában. A legkisebbik, az volt a kettőjük házasságából, oda tipegett és heghúzta a bajuszát. — Nem hoztam fiam, édességet, csak keserűséget magamnak.

Erre az asszony is rávetette nagy, fekete szemét.

— Beszéljen kend, csak nem dobnak ki a lakásból?

— Nem. Most van a földosztás. Nekem nem osztottak. Mert így élünk, szabadon.

Az asszony azonnal tisztában volt a helyzettel s ajánlja, hogy ő az ő két árójával elmegy a háztól. Elmegy Szegedre minde nesnek, a gyerekeit pénzért el-tartja egy öreg nagynénje.

— Mi lesz az én két gyerme-

kemmel? S ami közös gyermekünkkel, a csepp Péterkével? Inkább maradj csak...

De a baj nem jár egyedül. Egy hét múlva a jegyző kisbírói küldött az asszony után, hogy jöjjen a községházára.

— Maga Dudás Pálné, hadi-özvegy?

— Özvegy nem vagyok, mert csak eltűnt a férjem.

— Azt is úgy kezeljük. Maga együtt él Sárgyúró Péterrel, ugy van-e? Hát ha külön nem válik tőle, akkor elsején már nem kap se magá, se a két gyereke állami illetményt. Megértette?

Meg én, jegyző ur. De az a szegény féllábu nyomorék ember haldokolt s a gyerekek piszkosak, szennyben fetengtek, miközbe elhalt az édesanyjuk. Akkor a jegyző ur nem küldött egy tányér levest a halódónak, sem egy szappant, ingecskét, csizmacskát a gyerekeknek a kisbíróval. Hogy megmentsen az életnek. Az állatok nem pusztulnak el oly borzasztóan, ahogy ők asszony nélkül, gondozó nélkül szenvedtek. Ez az Isten az én fájó szívemből kiharancsolt nekem, hogy szánjan meg és segítsem őket, különben a mennyből üdvösségemtől foszt meg s pokolba taszít, mint a gazt. Hát büntessen, amért jó voltam, irgalmas voltam, vegyék el azt a pár garast, ami egy-két napra elég, amiért meghalt az én drága jó uram, aki ha élne, dolgozna s tisztességgel tartaná el kis családját. Hát ezért halt meg büszkesz Dudás Pálom...

Zokogott, rázta a fájdalom, mint a vihar a fát.

— Ne pöröljön, ne nyeljen. Ez törvény. Ennek így kell lenni. Csak az állatok élnek eskü nélkül. Gondolkozzék huszon-négy óráig.

Most Marika asszony volt a laszúton. Mit tegyen? Itt hagyja ezt a féllábu, szerencsétlen embert a neveletlen gyermekekkel, elszegődjék Szegeden mindenesnek, vagy lemondjon arról a havi mákszemnyi járandóságról, hogy az is oda vesszen?

Hagyd, hogy elpusztuljunk hadd, hogy a férgek megint rágnak. Nincs szükség a világnak az ilyen ágról szakadt nyomorékra. Jobb lett volna a Kárpátokban meghalni, mint így nyomorogni...

De az asszony oda hajolt és lágyan megsimogatta a haját. Meg is csókolta a sápadt, barázdás arcot, melegen, szeretettel.

— Nem hagyak el, édesem, majd, ha meglesz a holtanyilvánítás, akkor elmegyünk a templomba. Mosok, főzök, takarítok és szeretlek benneteket, az őt kisedet. Ez az asszonyi sorsom.

Sárgyúró füstlőgött magában de aztán meghiggadt s úgy beszélt, mint egy bölcs férfiú:

— Földet nem kaptam, de közel voltam, hogy kapjak, mikor a féllábamot a srappell elvitte. De harmadában, negyedében meg is kapok, mert az sohasem lesz, hogy a báró ur, vagy a tisztartó ur maga menjen ki laktkó-pánban, cillinderkalappal kapálni. Az őt purdval kor tavaszszal kezdünk babrálni a földdel s bármit tegyünk bele, annyit megkapunk, hogy éhen nem h-